

*Бабка Ю.А.,
магістр факультету захисту рослин, біотехнологій і екології
Макаренко Н.А.,
д.с.-з.н., професор кафедри екології агросфери та екологічного контролю
Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ*

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ВІДПОВІДНО ДО СИСТЕМИ НАССР

Органічна продукція характеризується високою якістю та безпечністю. Однак, на сьогоднішній день, її отримання має певні особливості, більшість з яких спонукає сільськогосподарських товаровиробників відмовлятися від її виробництва. До таких особливостей відносяться:

1. Відсутність достатньої кількості офіційно зареєстрованих сертифікаційних центрів, що унеможливує виробникам продавати продукцію як органічну.
2. Недостатня кількість кваліфікованого персоналу що спеціалізується на виробництві органічної продукції.
3. Несформований попит на органічну продукцію.
4. Нерозвинений ринок органічної продукції.
5. Недосконалі технології вирощування сільськогосподарських рослин та утримання сільськогосподарських тварин.

Саме тому стоїть питання створення системи управління харчовою безпекою органічної продукції, що забезпечить отримання позитивних результатів. Серед таких заходів система НАССР займає перші позиції, оскільки є найбільш комплексною, гарантує безпечність харчової продукції протягом усього ланцюга виробництва та реалізації. У перекладі з англійської НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points) означає «аналіз небезпечних факторів та критичні точки контролю».

Система НАССР є сучасним способом управління, який систематично визначає специфічні ризики та заходи контролю для забезпечення безпеки харчових продуктів. Широкому застосуванню концепції НАССР сприяла її ефективність при вирішенні конфліктів щодо безпечності продукції.

В Україні впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів на основі концепції НАССР розпочато ще у 2002 році. Вимоги впровадження Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР) визначені статтею 20 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» та наказом Міністерства Аграрної політики та продовольства України від 01.10.2012 №590 «Про затвердження Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР)». Згідно з цими нормативно-правовими документами, на всіх підприємствах, які займаються виробництвом та обігом (оптовою реалізацією) харчової продукції, повинно бути в обов'язковому порядку впроваджено вищезгадану систему управління.

Ця система охоплює весь процес «від поля до столу», починаючи від вирощування, збору врожаю, закупівлі сировини і закінчуючи використанням кінцевим споживачем. Тож виробник не лише випробовує кінцевий продукт, а й застосовує запобіжні заходи для того, щоб він був гарантовано безпечним. Правильно проведений аналіз небезпечних чинників дозволяє виявити приховані небезпеки і направити відповідні ресурси в критичні точки процесу.

Правильне запровадження системи НАССР надає виробнику багато переваг:

1. Застосування НАССР є підтвердженням виконання виробником законодавчих і нормативних вимог.
2. НАССР засвідчує високий рівень свідомості та відповідальності виробника перед споживачем.
3. НАССР дозволяє підприємствами забезпечити стабільно високий рівень безпечності харчових продуктів.
4. Запровадження НАССР дозволяє здійснити розширення експортних ринків.
5. Застосування НАССР переносить акценти з випробування кінцевого продукту на використання превентивних методів забезпечення безпечності під час виробництва та реалізації продукції, сприяючи більш раціональному використанню ресурсів.
6. Правильно проведений аналіз небезпечних чинників дозволяє виявити приховані небезпеки і направити відповідні ресурси в критичні точки процесу.

НАССР може інтегруватися в загальну систему управління, достатньо органічно поєднуючись з іншими управлінськими концепціями — управління якістю (стандарти ISO серії 9000), управління довкіллям (стандарти ISO серії 14000) тощо.

Отже, система НАССР є найбільш доцільною для контролю якості та безпечності органічної продукції, оскільки контролює кожний етап виробництва, а вибірковий контроль готової продукції, як відомо, не може гарантувати її цілковиту безпечність.